

Zarządzenie nr 42/2008
Starosty Gdańskiego z dnia 29 lipca 2008 r
w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości w Starostwie Powiatowym
w Pruszczu Gdańskim

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz.591 z późn. zm.) zarządzam, co następuje:

§ 1

Rokiem obrotowym jednostki jest rok kalendarzowy, zwany rokiem budżetowym w jego skład wchodzi następujące okresy sprawozdawcze:

- 1) każdy kolejny miesiąc kalendarzowy,
- 2) kolejny kwartał roku budżetowego,
- 3) pierwsze półrocze roku budżetowego i kalendarzowego,
- 4) rok budżetowy i kalendarzowy.

§ 2

Dowód zastępczy stosuje się w przypadku uzasadnionego braku możliwości uzyskania zewnętrznych dowodów źródłowych. Zastępczy dowód księgowy sporządza osoba dokonująca danej operacji. Nie może to jednak dotyczyć operacji gospodarczych, których przedmiotem są zakupy opodatkowane podatkiem od towarów i usług. Dowód księgowy zastępczy może być sporządzony tylko w sytuacjach, gdy jednostka nie otrzymała od kontrahenta zewnętrznego obcego dowodu źródłowego.

§ 3

1. Księgi rachunkowe prowadzone w Starostwie Powiatowym uznaje się za:
 - 1) rzetelne, jeśli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty,
 - 2) bezbłędne jeżeli wprowadzono do nich kompletnie i poprawnie wszystkie zakwalifikowane do zaksięgowania dowody księgowe dotyczące operacji gospodarczych dokonanych w danym miesiącu, które wpłynęły do Wydziału Finansowego (głównego księgowego) z innych komórek organizacyjnych starostwa do dnia 10 następnego miesiąca, a za ostatni miesiąc roku obrotowego nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym:
 - zapewniono ciągłość zapisów księgowych,
 - bezbłądność działania stosownych procedur obliczeniowych.
 - 3) sprawdzalne, jeżeli:

- udokumentowanie zapisów dokonanych w księgach rachunkowych pozwala na identyfikację dowodów i sposobu ich zapisania w księgach rachunkowych na wszystkich etapach przetwarzania danych poprzez nadanie numeru dowodu księgowego, numeru identyfikacyjnego, dekretacji dowodu księgowego,
 - zapisy dokonywane są w sposób chronologiczny i systematyczny, według kryteriów klasyfikacyjnych umożliwiających sporządzanie sprawozdań budżetowych, deklaracji podatkowych oraz dokonywania rozliczeń finansowych z budżetami i kontrahentami.
- 4) Prowadzone na bieżąco, jeżeli:
- pochodzące z nich informacje umożliwiają sporządzenie w terminie obowiązujących sprawozdań budżetowych, bilansów, deklaracji podatkowych oraz dokonywanie rozliczeń finansowych z budżetem i kontrahentami,
 - zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej są sporządzane za poszczególne miesiące w terminach określonych w § 8 ust.2, a za ostatni miesiąc roku obrotowego nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym.
 - zapisy w księgach rachunkowych (raportach kasowych) dotyczące operacji gotówkowych dokonywane są w tym samym dniu, w którym zostały wykonane.

§ 4

Wprowadza się generalne zasady prowadzenia rachunkowości w Starostwie Powiatowym:

1. **Zasada memoriału** to znaczy ujmowania w księgach rachunkowych, a w następstwie w sprawozdaniu finansowym, ogółu operacji gospodarczych dotyczących danego roku obrotowego. Mogą to zatem być dotyczące danego roku operacje:
 - opłacone,
 - nie opłacone, ale których termin zapłaty już zapadł,
 - nie opłacone, ale których termin zapłaty jeszcze nie zapadł jednak przypadające na dany rok; dotyczy to także operacji nie notyfikowanych przez kontrahenta.

Oznacza to, iż niezapłacone koszty będą drugostronnie ujęte w księgach rachunkowych, jako zobowiązania, a nieopłacone przychody, jako należności.

2. **Zasada periodyzacji** to znaczy zaliczanie dowodu księgowego do właściwego okresu sprawozdawczego.

3. **Zasada ostrożnej wyceny** to znaczy, że poszczególne składniki aktywów i pasywów wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny. Chodzi tu przede wszystkim o:
- zmniejszenie wartości początkowej środków trwałych o umorzenie,
 - obciążenie kosztów i strat wszystkimi kosztami i stratami poniesionymi, natomiast uznawanie przychodów i zysków wyłącznie przychodami i zyskami niewątpliwymi,
 - tworzenie odpisów aktualizujących na należności wątpliwe i nieściągalne z wyjątkiem należności z tytułu dochodów budżetowych.
4. **Zasada istotności** - należy prowadzić taką ewidencję, aby zapewniała wyodrębnienie tych wszystkich operacji gospodarczych, które ważą przy ocenie sytuacji majątkowej, finansowej, wyniku finansowym przy czym można stosować pewne uproszczenia, jeżeli nie wywiera to ujemnego wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego.
5. **Zasada ciągłości czyli porównywalności**, polega na stosowaniu z okresu na okres, przyjętych rozwiązań w celu zapewnienia porównywalności danych np.: tego samego sposobu księgowania jednakowego rodzaju operacji gospodarczych, stosowania tych samych zasad wyceny z okresu na okres, identyczności bilansu zamknięcia poprzedzającego rok obrotowy z bilansem otwarcia roku sprawozdawczego. Odstępstwo od zasady ciągłości możliwe jest tylko wówczas, gdy np.:
- zapewnia to bardziej wierne odzwierciedlenie sytuacji majątkowej, finansowej lub dochodowej do takich sytuacji zaliczyć można; dostosowanie się do zmienionych przepisów lub ich orzecznictwa, dostosowanie się do wskazań wynikających z przeprowadzonych kontroli, zmiany struktury organizacyjnej jednostki, przedmiotu jej działalności, zmiany przepisów wewnętrznych. W takich przypadkach zmiana następuje od pierwszego dnia nowego roku obrotowego. W uzasadnionych przypadkach można dokonać niektórych zmian w ciągu roku obrotowego, stosując przy tym techniczne zasady przyjęte w rachunkowości.
6. **Zasada indywidualnej wyceny** - w myśl tej zasady należy dokonywać oddzielnej wyceny każdego poszczególnego składnika aktywów i pasywów, przychodów i związanych z nimi kosztów jak też strat i zysków nadzwyczajnych.

WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

W bilansie wartości niematerialne i prawne wykazuje się w wartości netto, to jest wartości początkowej pomniejszonej o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne i umorzeniowe.

Do wartości niematerialnych i prawnych zaliczamy między innymi:

- autorskie prawa majątkowe,
- licencje,
- koncesje,
- prawo wynalazków, patentów, znaków towarowych, a także nabytą wartość firmy.

Nie stanowi zwiększenia wartości licencji programu komputerowego „ulepszenie” (modyfikacja), spełniająca warunek przewidywanej przydatności dłużej niż rok, ponieważ ustawa nie przewiduje aby rozwiązania dotyczące ulepszeń środków trwałych były stosowane również do wartości niematerialnych i prawnych, dlatego modyfikacja programu, zależnie od jego ceny, stanowi albo samodzielny tytuł wartości niematerialnych i prawnych (są to co najmniej modyfikacje programów komputerowych o cenie wyższej niż 3.500 zł.) albo odpisywana jest jednorazowo w koszty.

Wartości niematerialne i prawne przed wykazaniem ich w bilansie powinny być zinwentaryzowane przez konfrontację poszczególnych tytułów tych składników z dokumentami. Koniecznym jest sprawdzenie uzasadnienia merytorycznego poszczególnych tytułów wartości niematerialnych i prawnych oraz sprawdzenie poprawności dokonanych odpisów umorzeniowych.

RZECZOWY MAJĄTEK TRWAŁY I OBROTOWY

Na rzeczowy majątek trwały składają się środki trwałe, inwestycyjne oraz zaliczki na poczet inwestycji. Środkami trwałymi są nieruchomości (grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budynki, budowle, lokale i inwestycje w obcych obiektach) maszyny urządzenia, środki transportu, a także inwentarz żywy, jeżeli spełniają jednocześnie następujące warunki:

- jednostka wykonuje uprawnienia właścicielskie,
- ich używanie przewiduje się przez okres dłuższy niż rok,
- są kompletne i zdadne do użytku w momencie przyjęcia do używania,
- są przeznaczone na własne potrzeby jednostki bądź oddanie w używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej o podobnym charakterze,
- budynki wzniesione na cudzym gruncie oraz budynki i budowle stanowiące własność przedsiębiorstwa, lecz wymagające wykupu od Powiatu,
- inwestycje w obcych środkach trwałych.

Zakupiony środek trwały wycenia się po cenie nabycia obejmującej:

- cenę zakupu należną sprzedającemu,
- koszty zakupu, montażu, prób i inne łącznie z opłatami notarialnymi, skarbowymi, pomniejszone o ewentualne odzyski oraz rabaty, skonta, uzyskane kary umowne i inne zmniejszenia,
- podatek VAT obciążający zakup w części, w której podatek ten nie podlega odliczeniu lub zwrotowi,
- prowizje, odsetki oraz różnice kursowe od kredytów, pożyczek, zobowiązań i przedpłat w okresie realizacji inwestycji.

Wytworzony we własnym zakresie środek trwały wycenia się po koszcie jego wytworzenia. Nie zwiększają kosztów wytworzenia koszty ogólnego zarządu, sprzedaży, pozostałe koszty operacyjne i finansowe, które bezpośrednio wpływają na wynik finansowy z wyjątkiem prowizji, odsetek i różnic kursowych.

Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego, składają się wszelkie koszty dotyczące danego obiektu, poniesione przed jego przyjęciem do używania w stanie kompletnym i zdatnym do użytku.

Są to w szczególności koszty:

- dokumentacji projektowej, badań geologicznych, pomiarów geodezyjnych, nabycia gruntu, opłat za jego użytkowanie oraz ubezpieczenia inwestycji w okresie budowy,
- przygotowania gruntu pod budowę, koszty likwidacji rozbieranych w związku z inwestycją budynków i budowli, pomniejszone o przychody z rozbiórki, koszty wznoszenia budynków i budowli,
- koszty zakupu lub wytworzenia maszyn, urządzeń środków transportu itp., ich transportu, wyładunku, ubezpieczenia w drodze, montażu, remontów, prób montażowych (rozruchu),
- założenia stref ochronnych i zieleni,
- nadzoru autorskiego, generalnego wykonawcy i inwestorskiego.

W przeddzień zakończenia realizacji inwestycji należy obliczyć dotyczące tej inwestycji odsetki i różnice kursowe i zwiększyć o nie koszty inwestycji.

Wartość początkową środka trwałego powiększa się o koszt jego:

- ulepszenia, to jest rozbudowy, przebudowy, rekonstrukcji, adaptacji lub modernizacji, powodującego wzrost wartości użytkowej obiektu w stosunku do posiadanej przezeń w dniu przyjęcia do używania,
- „doposażenia” w dodatkowe części, stanowiące swego rodzaju rozbudowę, jeżeli łącznie wartość doposażenia jednorazowo przekracza minimalną kwotę podstawowego środka trwałego.

Ulepszenie mierzy się wzrostem wartości użytkowej ulepszanego obiektu, a m.in. wydłużeniem okresu używania obiektu, wzrostem zdolności wytwórczej, poprawę jakości, obniżeniem kosztów eksploatacji obiektu.

Wydatki na przedsięwzięcia nie powodujące ulepszenia środka trwałego zalicza się do remontów.

Wartość inwestycji rozpoczętych zmniejsza całość lub część kosztów inwestycji rozpoczętych, która nie przyniosła zamierzonego efektu gospodarczego (np. wstrzymanie inwestycji).

Nie wykazuje się jako inwestycji rozpoczętej, lecz zalicza do środków trwałych, wartość nabytego na własne potrzeby gruntu także i wtedy gdy jeszcze trwa wznoszenie na nim budynków i budowli. Jest to tym uzasadnione, że grunt stanowi samodzielny, niezależny od wzniesionych na nim budynków i budowli obiekt, który nie podlega amortyzacji. Zaliczenie gruntu do środków trwałych powinno nastąpić automatycznie z dniem nabycia prawa własności (akt notarialny, decyzja).

AMORTYZACJA (UMARZANIE) MAJĄTKU TRWAŁEGO I WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH

Majątek trwały podlega stopniowemu umarzaniu i amortyzacji przy zastosowaniu stawek określonych w „Wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych” będącym załącznikiem nr 1 do ustawy z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000r. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.). Dotyczy to nowych środków trwałych wprowadzonych do ewidencji po roku 2001. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, które wprowadzono do ewidencji przed 2001 rokiem umarza się i amortyzuje według stawek ustalonych na dzień przyjęcia środka trwałego. Ulepszone środki trwałe umarza się i amortyzuje przy zastosowaniu dotychczas stosowanych stawek dla danego środka trwałego. Umorzenie nalicza się od wszystkich środków trwałych zaewidencjonowanych na koncie 011 (z wyjątkiem gruntów i dóbr kultury) oraz wartości niematerialnych i prawnych umarzanych stopniowo, zaewidencjonowanych na koncie 020. Umorzenie i amortyzację nalicza się raz do roku na dzień 31 grudnia za okres całego roku obrotowego lub na dzień rozchodu środka trwałego, Zgodnie z art. 16 m ust. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992r. odpisów amortyzacyjnych od właściwego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego, ewidencjonowanych na koncie 011 dokonuje się przy zastosowaniu rocznej stawki amortyzacyjnej w wysokości 2,5 %.

Od wartości niematerialnych i prawnych o wartości równej lub przekraczającej 3.500 zł. ujętych na koncie 020 dokonuje się odpisów umorzeniowych według stawek określonych :

- 1) w art. 16 m ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992r. tj.: za okres dokonania odpisów amortyzacyjnych nie może być krótszy niż:
 - a) od licencji (sublicencji) na programy komputerowe oraz od praw autorskich 24 miesiące,

b) od poniesionych kosztów zakończonych prac rozwojowych – 36 miesięcy,

c) od pozostałych wartości niematerialnych i prawnych – 60 miesięcy.

Rzeczowy majątek trwały przed wykazaniem w bilansie powinien być zinwentaryzowany w terminach i w sposób określony w przyjętych przez Starostwo zasadach przeprowadzania inwentaryzacji.

Środki trwałe w bilansie wykazuje się według ich stanu na koniec roku obrotowego w wartości netto, to jest wartości początkowej, w jakiej figurują one w księgach z uwzględnieniem skutków aktualizacji wyceny pomniejszonej o dotychczas naliczone umorzenie i amortyzację.

Zakupione materiały przekazywane są bezpośrednio z zakupu do użytku na potrzeby gospodarcze i administracyjne oprócz paliwa do samochodów służbowych, które odnosi się bezpośrednio na konto „310”, zakupione materiały odpisuje się w koszty w pełnej ich wartości wynikającej z faktur. W uzasadnionych przypadkach na podstawie decyzji głównego księgowego na konto „310” można także odnieść inne zakupione materiały. Na koniec roku nie zużyte materiały w tym również druki komunikacyjne inwentaryzuje się i wycenia wg. cen nabycia. Wielkości wynikające z wyceny na arkuszach spisu z natury odnosi się na konto materiały i wykazuje w bilansie w wartości brutto według cen nabycia.

DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE

Finansowy majątek trwały obejmuje udziały i akcje służące trwałej lokacie środków pieniężnych oraz inne nie przeznaczone do obrotu papiery wartościowe.

Udziały i akcje w innych podmiotach gospodarczych. Zarówno udziały i akcje wycenia się w cenach nabycia tj.:

- w przypadku ich zakupu lub wniesienia do spółki aportów pieniężnych w wysokości rzeczywiście wydatkowanych na ten cel środków pieniężnych, także jeżeli nominalna wartość akcji lub udziałów jest niższa lub wyższa od sum za nie zapłaconych o ewentualne opłaty związane z udziałem w spółce,
- w przypadku wniesienia aportów rzeczowych w wysokości wartości księgowej netto tych aportów, po której figurowały w ewidencji udziałowca/akcjonariusza powiększonej o ewentualne opłaty związane z udziałem w spółce, jak np. notarialne, skarbowe.

Dłużne papiery wartościowe zaliczane do lokat, jak i przeznaczone do obrotu na dzień bilansowy wycenia się w cenach sprzedaży, z reguły wyższych od cen nabycia. Różnice między ceną nabycia lub zakupu tych papierów, a aktualną ceną ich sprzedaży na dzień bilansowy zalicza się do przychodów lub kosztów finansowych.

Jeżeli udziały i papiery wartościowe są wyrażone w walutach obcych, to należy: lokaty wycenić po kursie, po którym nastąpił ich zakup; przy ustaleniu, czy na dzień bilansowy nie

nastąpiła trwała utrata ich wartości, papiery te wycenia się według średniego kursu danej waluty, ustalonego przez prezesa NBP. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu należy wycenić na dzień bilansowy po średnim kursie danej waluty, ustalonym przez Prezesa NBP. Ewentualne różnice kursowe, wynikające z aktualizacji wyceny na dzień bilansowy, zarówno lokat jak i papierów przeznaczonych do obrotu, zalicza się do kosztów lub przychodów finansowych.

NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA, W TYM RÓWNIEŻ Z TYTUŁU POŻYCZEK

Przez należności i zobowiązania oprócz należności i zobowiązań z tytułu robót, usług, rozrachunków z pracownikami, właścicielami, publicznoprawnych i pozostałych, rozumiemy także zobowiązania zaciągnięte drogą wystawienia obligacji.

Do należności krótkoterminowych zalicza się również pożyczki udzielone z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nawet jeżeli okres ich spłaty jest dłuższy niż 12 miesięcy licząc od dnia bilansowego, gdyż odpowiednie fundusze zalicza się do zobowiązań krótkoterminowych.

Należności i zobowiązania wykazuje się według stanu na dzień bilansowy. Jeżeli ich uzgodnienie nastąpiło na dzień wcześniejszy, to stan uzgodniony koryguje się o obroty z kontrahentem, jakie miały miejsce w okresie między dniem uzgodnienia a dniem bilansowym. O ile nie udało się uzgodnić salda należności w drodze potwierdzenia salda, to wykazuje się je w wysokości wynikającej z ksiąg jednostki na dzień bilansowy, po dokonaniu weryfikacji.

Potwierdzenia sald należności wysyła się do wszystkich kontrahentów z wyjątkiem kontrahentów gdzie należność jest mniejsza lub równa 0,5% wartości dolnej granicy zaliczenia rzeczowych składników majątkowych do podstawowych środków trwałych .

Salda należności są kompensowane ze zobowiązaniami wobec tego samego kontrahenta wówczas, jeżeli jest to dopuszczalne z prawnego punktu widzenia.

Nie zalicza się do aktywów należności i roszczeń przedawnionych, umorzonych i nieosiągalnych, co wynika z zasady istotności.

Z istoty aktywów wynika bowiem, że zalicza się do nich tylko te składniki majątkowe, które przedstawiają wartość gospodarczą. Utrata tej wartości, stwierdzona w toku corocznej inwentaryzacji poprzedzającej zamknięcie ksiąg rachunkowych, a spowodowana upływem czasu (przedawnienie), niemożnością wyegzekwowania należności (nieosiągalność) lub rezygnacją z jej ściągnięcia (umorzenie) wywołuje konieczność odpisania takich należności na pozostałe koszty operacyjne lub finansowe.

Nie ulegają przedawnieniu roszczenia majątkowe, takie jak między innymi:

- roszczenia z zakresu prawa administracyjnego,

- roszczenia mające podstawę w prawie procesowym,
- o zniesienie współwłasności (art. 220 Kc),
- roszczenia wynikające z praw osobistych, służących ochronie praw osobistych,
 - roszczenia windykacyjne i negatoryjne wynikające z własności nieruchomości (art. 223 § 1 Kc),
 - roszczenia nie mające charakteru cywilnoprawnego (procesowe, administracyjne),
 - zaspokojenie się wierzyciela hipotecznego z nieruchomości obciążonej hipoteką (art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotekach),
 - uprawnienia cywilnoprawne inne niż roszczenia.

Roszczenie posesoryjne o przywrócenie stanu poprzedniego i o zaniechanie naruszeń nie przedawnia się lecz wygasa o ile nie będzie dochodzone w ciągu roku od chwili naruszenia.

Niektóre terminy przedawnienia są następujące:

- 1) sześciomiesięczny termin przedawnienia dotyczy między innymi roszczeń:
 - pożyczkobiorcy o wydanie przedmiotu pożyczki,
 - zwrotnych przewoźnika bądź spedytora z tytułu przewozu rzeczy przeciwko innym przewoźnikom,
- 2) roczny termin przedawnienia dotyczy między innymi takich roszczeń jak:
 - właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi rzeczy o wynagrodzenie za korzystanie z niej o zwrot pożytków lub zapłatę ich wartości, o naprawienie szkody z tytułu pogorszenia rzeczy oraz samoistnego posiadania rzeczy przeciwko właścicielowi o zwrot nakładów na rzecz (termin liczony od chwili zwrotu rzeczy),
 - właściciela przeciwko użytkownikowi o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy albo o zwrot nakładów na rzecz (termin liczony od chwili zwrotu rzeczy),
 - zastawcy przeciwko zastawnikowi o naprawienie,
 - wynajmującego przeciwko najemcy o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia lub pogorszenia rzeczy, jak również roszczenia najemcy przeciwko wynajmującemu o zwrot nakładów albo o zwrot nadpłaconego czynszu,
 - z umowy przewozu osób,
 - z umowy przewozu rzeczy,
 - z umowy spedycji,
 - z umowy składu,
 - o naprawienie szkody wynikłej z utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do hotelu lub podobnego zakładu,
- 3) dwuletni termin przedawnienia dotyczy między innymi roszczeń:
 - z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, roszczenia, rzemieślników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadzących gospodarstwa rolne z tytułu sprzedaży produktów rolnych i leśnych,

- wzajemnych producenta i kontraktującego z umowy kontraktacji,
 - z umowy rachunku bankowego (nie dotyczy roszczeń o zwrot wkładu oszczędnościowego),
 - z umowy – zlecenia o wynagrodzenie za spełnione czynności i o zwrot poniesionych wydatków przysługującym osobom, które stale lub w zakresie działalności przedsiębiorstwa trudnią się czynnościami danego rodzaju (w tym z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom),
 - z umowy zlecenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone,
 - z umowy o dzieło (termin liczy się od dnia oddania dzieła lub dnia, w którym dzieło miało być oddane),
 - o rozwiązanie umowy darowizny (termin liczy się od jej wykonania),
- 4) trzyletni okres przedawnienia dotyczy między innymi roszczeń:
- z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, dla niektórych roszczeń w ramach konkretnych umów gospodarczych przepisy przewidują terminy odmienne, z reguły krótsze od wskazanego terminu podstawowego,
 - ze stosunku pracy,
 - o wypłatę udziałów,
 - właściciela przeciwko wieczystemu użytkownikowi o naprawienie szkody z tytułu niewłaściwego korzystania z gruntu oraz wieczystego użytkownika przeciwko właścicielowi o wynagrodzenie za budynki i urządzenia istniejące w dniu zwrotu użytkowanego gruntu,
 - o świadczenie okresowe np: o wypłatę udziałów członkowskich, nadwyżki bilansowej,
 - o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, z zastrzeżeniem, że przedawnienie następuje najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego ,
- 5) pięcioletni okres przedawnienia dotyczy między innymi roszczeń:
- podatkowych,
- 6) dziesięcioletni okres przedawnienia dotyczy między innymi:
- roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego,
 - roszczeń z tytułu zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Należności i zobowiązania zagraniczne przedawniają się po upływie terminu przewidzianego w prawie, pod którego rządami zawarto umowę z kontrahentami zagranicznymi. Jeżeli roszczenie ulega przedawnieniu, naliczone od niego odsetki stanowią samodzielny tytuł

należności, który przedawnia się po 3 latach od daty, gdy stały się one należne. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Bieg przedawnienia przerywa i zaczyna na nowo:

- każda czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń, przedsięwzięta w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczeń,
- uznanie roszczenia przez kontrahenta lub upoważnione do działania w jego imieniu osoby, m.in. w postaci potwierdzenia salda.

Za nieściągalne uznaje się te należności, co do których wierzyciel dysponuje dokumentami jednoznacznie stwierdzającymi, że mimo dochodzenia przez niego jego praw, nie ma możliwości ich zaspokojenia. Dokumentami takim są między innymi:

- akt zgonu dłużnika, dokument stwierdzający brak majątku, z którego można by pokryć należność,
- potwierdzenie uzyskane z sądu o nie pozostawieniu spadkobierców,
- protokół nieściągalności wydany przez właściwy organ w wyniku postępowania egzekucyjnego,
- postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzeniu postępowania upadłościowego, gdyż majątek masy nie wystarczy na zaspokojenie kosztów tego postępowania lub o zakończeniu postępowania upadłościowego,
- postanowienie sądu o układzie przyjętym w wyniku postępowania układowego lub uprawomocnieniu się ugody bankowej.

W takich przypadkach należy wystąpić do zarządu o umorzenie należności. Jeżeli dokument uzasadniający nieściągalność dotyczy jednego tytułu należności, to jego treść rozciąga się na inne podobne należności od tego samego dłużnika.

Jeżeli w razie sporu po wygraniu sprawy w sądzie lub postępowaniu egzekucyjnym, sądowym, należność powiększają koszty sądowe lub inne przysądzone tytuły, to wchodzi one w skład kwoty wymagającej zapłaty i zwiększają przychody przyszłych okresów.

Na koniec roku wyrażone w walutach obcych należności, aby wysokość odpowiadała kwocie wymagalnej na dzień zapłaty, przelicza się według ustalonego przez Prezesa NBP średniego kursu, obowiązującego na dzień bilansowy lub wg innych wielkości określonych w przepisach szczególnych.

Odsetki od należności i zobowiązań niepodatkowych nalicza się zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości i ustawy o finansach publicznych tj., w momencie ich zapłaty lub pod datą ostatniego kwartału w wysokości odsetek należnych na koniec tego kwartału w uzasadnionych przypadkach za zgodą kierownika jednostki można odstąpić od naliczenia odsetek. Zasada istotności uzasadnia rezygnację między innymi z naliczania odsetek od:

- anulowanych w wyniku pertraktacji do dnia sporządzenia bilansu, lub terminu naliczenia odsetek,
- pozostałych należności, co do których odrębne przepisy stanowią o zaprzestaniu naliczania odsetek lub w innych uzasadnionych przypadkach.

PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

Do papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu zalicza się potwierdzony inwentaryzacją stan na dzień bilansowy zakupionych celem odsprzedaży lub o okresie wykupu krótszym niż rok akcji, obligacji, bonów skarbowych przynoszących dochody o stałej lub zmiennej wysokości, a także czeków, weksli obcych płatnych w okresie dłuższym niż 3 miesiące od daty ich wystawienia.

Papiery wartościowe wycenia się w cenach nabycia, a jeżeli nie zniekształca to wyniku finansowego – w cenach zakupu.

Jeżeli tego samego rodzaju papiery wartościowe zostały zakupione po różnych cenach, a następnie sprzedane, to ich pozostałość należy wycenić stosując zasadę:

- pierwsze przyszło – pierwsze wyszło.

Udziały i akcje własne jednostki wycenia się w cenie nabycia nie wyższej od nominalnej. Jeżeli papiery wartościowe przeznaczone do obrotu opiewają na waluty obce, to wycenia się je na dzień bilansowy po średnim kursie danej waluty, ustalonym przez Prezesa NBP (w momencie zakupu papierów wartościowych należy wycenić je po rzeczywistym kursie ich zapłaty). Różnice kursowe, wynikające z aktualizacji na dzień bilansowy wyceny papierów przeznaczonych do obrotu, zalicza się do kosztów finansowych lub przychodów finansowych.

ŚRODKI PIENIĘŻNE

Stan środków pieniężnych na dzień bilansowy obejmuje potwierdzone drogą inwentaryzacji pieniądze oraz jednostki pieniężne krajowe i zagraniczne (np. EURO) posiadane przez jednostkę na dzień 31 grudnia w postaci:

- gotówki,
- środków zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- czeków i weksli obcych (płatnych w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty ich wystawienia),
- środków pieniężnych w drodze,
- znaków opłaty skarbowej zakupionych do odsprzedaży.

Ewentualne ujemne saldo na bieżącym rachunku bankowym wykazuje się jako składnik kredytów krótkoterminowych lub długoterminowych z tym że, w przypadku wystąpienia salda ujemnego lub dodatniego na rachunku głównym budżetu powiatu, a powiat zaciągnął kredyt długoterminowy w ciężar rachunku bieżącego to wykazane środki pieniężne na wyciągu bankowym i potwierdzeniu sald należy traktować jako persaldo stanowiące różnicę pomiędzy saldem Wn wykazującym środki pieniężne na rachunku bankowym będące do dyspozycji powiatu, na które składają się między innymi, wolne środki, subwencja oświatowa i dotacje przekazane w miesiącu grudniu stanowiące dochód roku następnego, a saldem Ma wykazującym stan zadłużenia powiatu z tytułu zaciągniętego kredytu długoterminowego w ciężar rachunku bieżącego zgodnie z harmonogramem spłat (limitów) wynikających z umowy kredytowej. W bilansie oraz sprawozdaniach budżetowych w pozycji środki pieniężne wykazuje saldo Wn konta „133”, a w pozycji zobowiązania finansowe saldo Ma konta „133”.

Posiadane na dzień bilansowy weksle, чеки obce, które następnie z uwagi na brak pokrycia zwrócono dostawcom, zalicza się do właściwej pozycji należności.

Środki pieniężne wycenia się w ich wartości nominalnej.

W przypadku środków zgromadzonych na rachunkach bankowych wartość nominalna obejmuje doliczone lub ewentualnie potrącone przez bank odsetki.

Wyrażone w walutach obcych środki pieniężne wycenia się na koniec każdego kwartału, w tym na dzień bilansowy po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ustalonym przez Prezesa NBP. Powstałe w związku z tym różnice kursowe w jednostce zalicza się w całości do przychodów lub kosztów finansowych. Dotyczy to również walut obcych zgromadzonych na prowadzonym w banku dewizowym rachunku jednostki. W budżecie różnice kursowe odnosi się na stronę Wn lub Ma konta analitycznego „Różnice kursowe wynikające z wyceny walut obcych” prowadzonego do konta 967 „Fundusze pomocowe”. W ciągu roku obrotowego waluty obce wpływające na dewizowy rachunek bankowy jednostki wycenia się zgodnie z ustawą o rachunkowości, w dniu ich otrzymania tj. w dniu przeprowadzenia operacji bankowej po kursie kupna ustalonym dla danej waluty przez bank obsługujący dany rachunek. Natomiast rozchód środków pieniężnych z tego rachunku, służący zarówno pokryciu zobowiązań wycenia się według kursu sprzedaży zastosowanego przez bank obsługujący dany rachunek.

ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

W pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” wykazuje się – w celu zapewnienia współmierności przychodów ze sprzedaży i związanych z nimi kosztów – stan na dzień bilansowy już poniesionych wydatków stanowiących koszty przyszłych lat obrotowych. Są to ujęte na koncie 640 między innymi koszty: